

Pestprotocol

Digitalis

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	2
2. BEGRIPSOMSCHRIJVING.....	4
3. BETROKKEN PARTIJEN.....	7
4. HOE PAKKEN WIJ PESTEN AAN OP DIGITALIS?.....	11
5. PESTPROTOCOL.....	15
6. OP WEG NAAR EEN VEILIGE SCHOOL.....	17
7. CYBERPESTEN.....	23
8. ONDERSCHRIJVEN PESTPROTOCOL.....	26

1. INLEIDING

Waarom aandacht voor pesten en agressie op school?
Digitalis heeft aan haar naam waarden gehangen die wij erg belangrijk vinden:

D eskundig

I ndividueel

G eborgenheid

I nspirerend

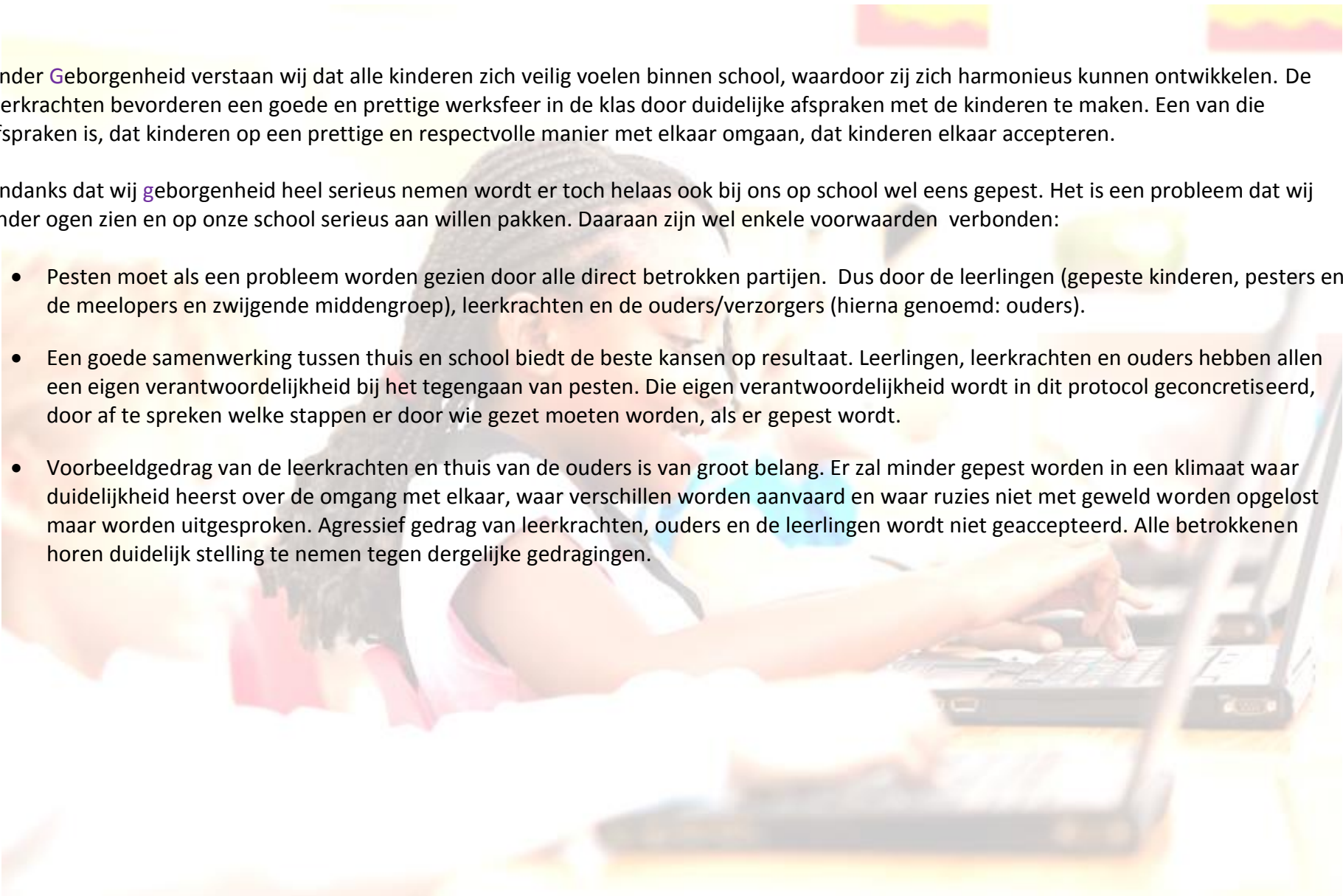
T wee stromen

A ctief

L aagdrempelig

I nnovatief

S amen sterk

Onder Geborgenheid verstaan wij dat alle kinderen zich veilig voelen binnen school, waardoor zij zich harmonieus kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen een goede en prettige werksfeer in de klas door duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die afspraken is, dat kinderen op een prettige en respectvolle manier met elkaar omgaan, dat kinderen elkaar accepteren.

Ondanks dat wij geborgenheid heel serieus nemen wordt er toch helaas ook bij ons op school wel eens gepest. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Daaraan zijn wel enkele voorwaarden verbonden:

- Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen. Dus door de leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de meelopers en zwijgende middengroep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- Een goede samenwerking tussen thuis en school biedt de beste kansen op resultaat. Leerlingen, leerkrachten en ouders hebben allen een eigen verantwoordelijkheid bij het tegengaan van pesten. Die eigen verantwoordelijkheid wordt in dit protocol geconcretiseerd, door af te spreken welke stappen er door wie gezet moeten worden, als er gepest wordt.
- Voorbeeldgedrag van de leerkrachten en thuis van de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Alle betrokkenen horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

2. BEGRIPSOMSCHRIJVING

Plagen en pesten, wat is het verschil?

Hieronder wordt een heldere omschrijving gegeven van wat wij op school verstaan onder pesten. Er worden concrete voorbeelden gegeven zodat daar geen discussie over ontstaat tussen de betrokken partijen. Als de partijen het eens zijn wat pesten is, kunnen we daadwerkelijk werken aan de aanpak van pesten.

Pesten

- gebeurt met opzet, veelal met voorbedachten rade;
- met de bedoeling iemand de kwetsen;
- gebeurt meer dan eens, systematisch;
- de pestkop voelt zich machtiger dan de gepeste;
- meestal een groep (pestkop, meelopers en supporters) tegen een geïsoleerd slachtoffer;
- een vaste structuur: de pestkoppen zijn meestal dezelfde, de gepeste ook;
- er kunnen erge gevolgen zijn voor de gepeste;
- de relatie tussen pestkop en gepeste herstelt traag en moeilijk nadien;
- de gepeste voelt dat hij/zij niet meer bij de groep hoort;
- de groep lijdt onder het onveilige gevoel als gevolg van het probleem.

Plagen

- gebeurt onbezonnen, spontaan;
- heeft geen kwade bijbedoelingen;
- duurt niet lang (onregelmatig);
- speelt zich af tussen 'gelijken';
- meestal is het verdraagbaar of plezierig ("Plagen is om kusjes vragen") maar het kan ook kwetsend overkomen;
- meestal één tegen één;
- nu eens plaagt de ene, dan weer de andere;
- de 'pijn' (lichamelijk of geestelijk) is van korte duur;
- de relaties worden nadien onmiddellijk weer hervat;
- het geplaagde kind blijft volwaardig lid van de groep;
- de groep lijdt er niet onder.

Kortom, plagen gebeurt op basis van gelijkwaardigheid, is incidenteel en heeft een pedagogische waarde. Pesten gebeurt vanuit overheersing, is systematisch en dwingt leerlingen in een bepaalde rol. Het belemmert zowel de pester als de gepeste leerling in zijn gezonde ontwikkeling.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal

- Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen";
- Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.;
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je";
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas;
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz.);
- Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind;

Fysiek

- Trekken en duwen of spugen;
- Schoppen en laten struikelen;
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten;
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen;
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven;
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie

- Dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes;
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag;
- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed;
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken;
- Stelen of vernielen van bezittingen.

3. BETROKKEN PARTIJEN

Korte achtergrond informatie over de betrokken partijen. In dit hoofdstuk wordt benadrukt dat er vijf partijen betrokken zijn bij het pesten! Alleen als alle vijf de partijen inspanning leveren kan het pestgedrag en de sfeer in de groep veranderen.

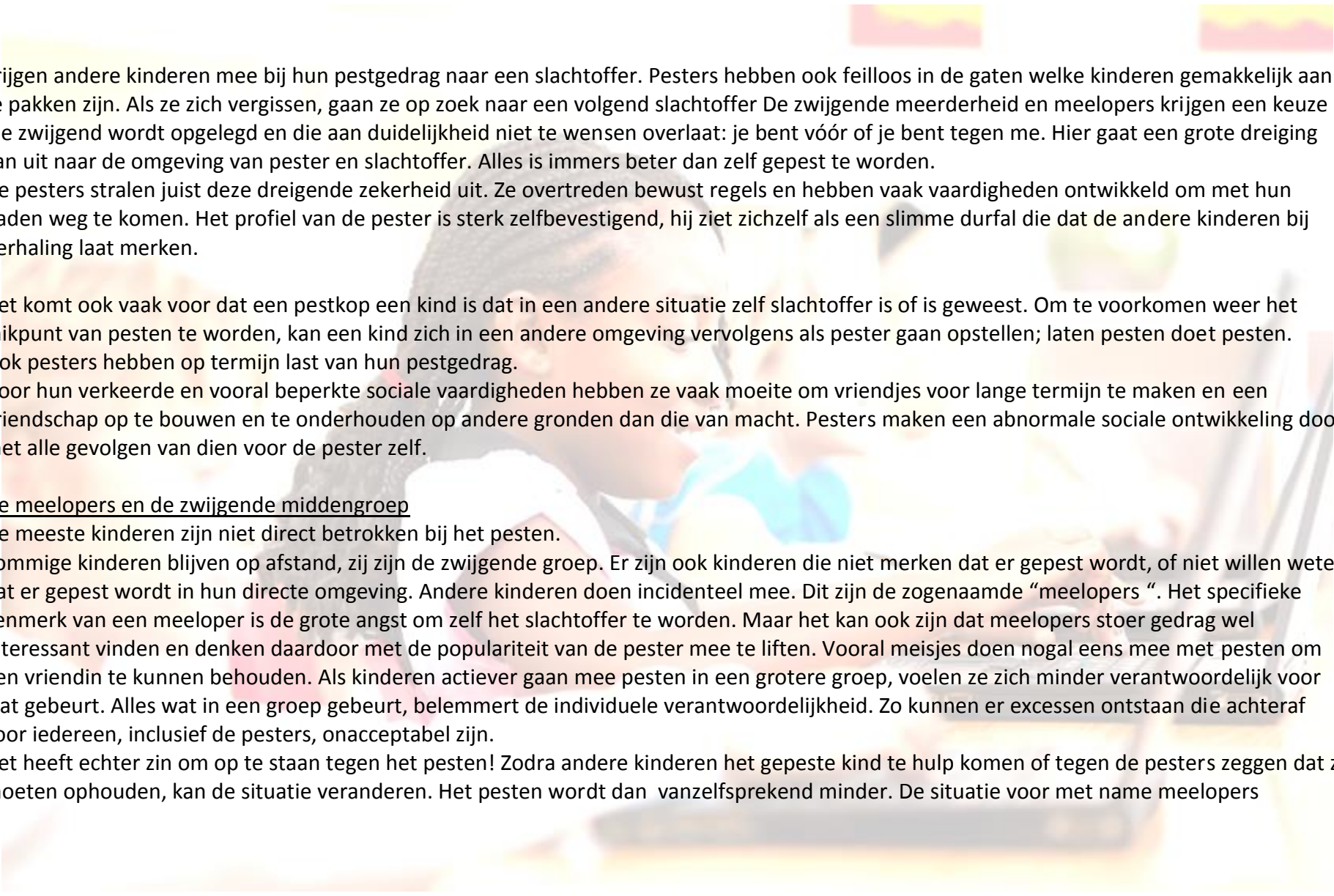
- * het gepeste kind;
- * de pester;
- * de meelopers en zwijgende middengroep;
- * de ouders;
- * de leerkrachten.

Het gepeste kind

Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen. Dat kan komen door uiterlijke kenmerken. Maar vaker heeft het te maken met gedrag; kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Het gepeste kind beleeft gevoelens anders en uit ze ook op een andere manier dan de grote groep. Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Het blijkt dat kinderen vooral gepest worden als sprake is van een onveilige situatie, waarbinnen een pester zich kan uiten.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak fysiek de sterkste uit de groep. Daardoor kunnen ze het zich permitteren zich agressiever op te stellen. Ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk vaak populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af op een negatieve manier. Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze

krijgen andere kinderen mee bij hun pestgedrag naar een slachtoffer. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn. Als ze zich vergissen, gaan ze op zoek naar een volgend slachtoffer. De zwijgende meerderheid en meelopers krijgen een keuze die zwijgend wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: je bent vóór of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging van uit naar de omgeving van pester en slachtoffer. Alles is immers beter dan zelf gepest te worden.

De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid uit. Ze overtreden bewust regels en hebben vaak vaardigheden ontwikkeld om met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelfbevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die dat de andere kinderen bij herhaling laat merken.

Het komt ook vaak voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer is of is geweest. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zich in een andere omgeving vervolgens als pester gaan opstellen; laten pesten doet pesten. Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag.

Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes voor lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht. Pesters maken een abnormale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

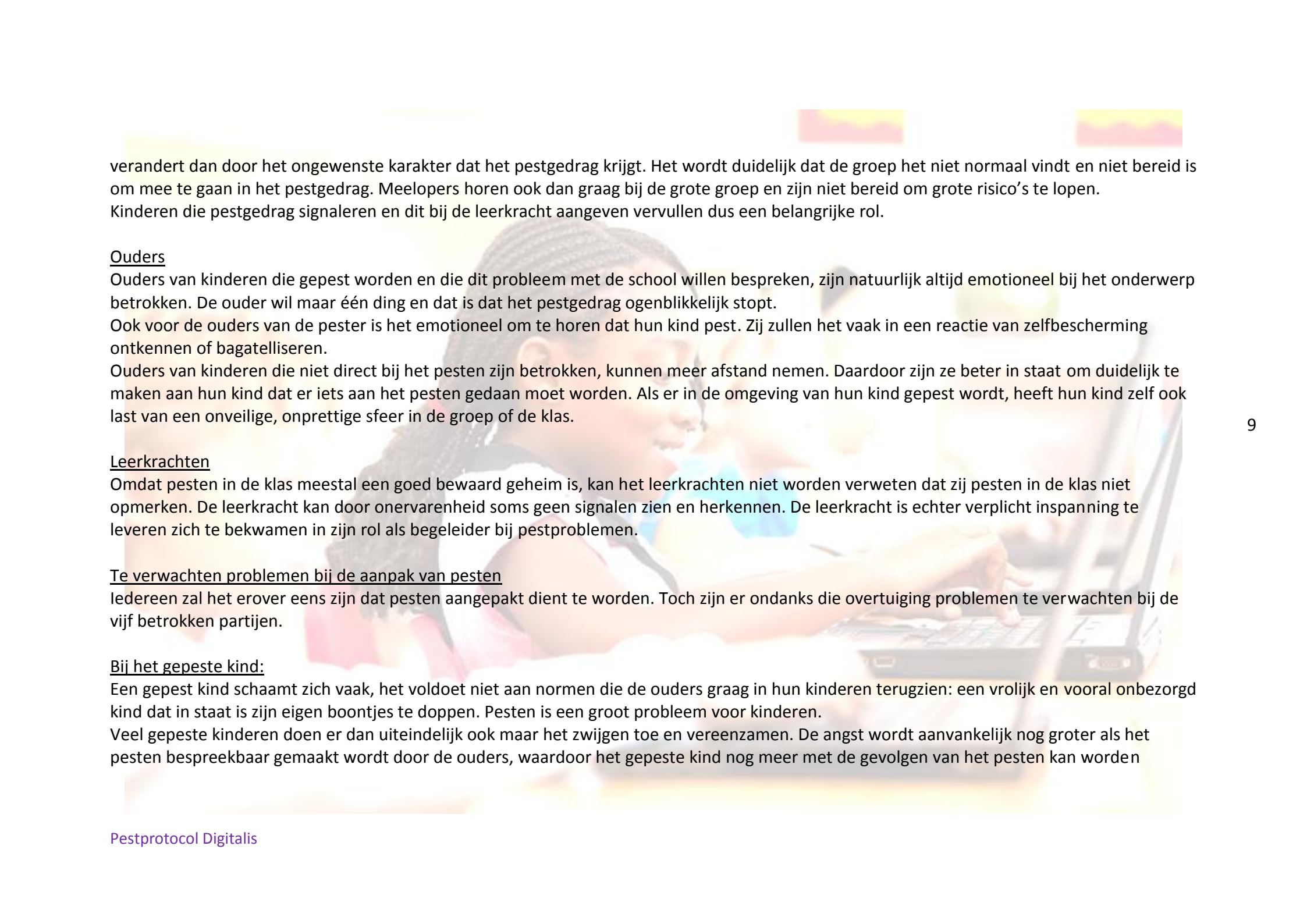
8

De meelopers en de zwijgende middengroep

De meeste kinderen zijn niet direct betrokken bij het pesten.

Sommige kinderen blijven op afstand, zij zijn de zwijgende groep. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe omgeving. Andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf het slachtoffer te worden. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor met de populariteit van de pester mee te liften. Vooral meisjes doen nogal eens mee met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder verantwoordelijk voor wat gebeurt. Alles wat in een groep gebeurt, belemmert de individuele verantwoordelijkheid. Zo kunnen er excessen ontstaan die achteraf voor iedereen, inclusief de pesters, onacceptabel zijn.

Het heeft echter zin om op te staan tegen het pesten! Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie veranderen. Het pesten wordt dan vanzelfsprekend minder. De situatie voor met name meelopers

verandert dan door het ongewenste karakter dat het pestgedrag krijgt. Het wordt duidelijk dat de groep het niet normaal vindt en niet bereid is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen ook dan graag bij de grote groep en zijn niet bereid om grote risico's te lopen. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

Ouders

Ouders van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De ouder wil maar één ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt.

Ook voor de ouders van de pester is het emotioneel om te horen dat hun kind pest. Zij zullen het vaak in een reactie van zelfbescherming ontkennen of bagatelliseren.

Ouders van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Als er in de omgeving van hun kind gepest wordt, heeft hun kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de groep of de klas.

Leerkrachten

Omdat pesten in de klas meestal een goed bewaard geheim is, kan het leerkrachten niet worden verweten dat zij pesten in de klas niet opmerken. De leerkracht kan door onervarenheid soms geen signalen zien en herkennen. De leerkracht is echter verplicht inspanning te leveren zich te bekwamen in zijn rol als begeleider bij pestproblemen.

Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Iedereen zal het erover eens zijn dat pesten aangepakt dient te worden. Toch zijn er ondanks die overtuiging problemen te verwachten bij de vijf betrokken partijen.

Bij het gepeste kind:

Een gepest kind schaamt zich vaak, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat in staat is zijn eigen boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen.

Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind nog meer met de gevolgen van het pesten kan worden

geconfronteerd. Als vergelding kan er namelijk in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester:

De pester zelf ziet zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt namelijk ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waartoe ze helaas zelf niet in staat zijn door het ontbreken van de juiste vaardigheden.

De directe omgeving:

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waarbij een menigte aanwezig is. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar hebben het niet gezien als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders:

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders hebben niet altijd de juiste informatie. Een pester op school hoeft in de thuissituatie geen pester te zijn. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij zien het pestgedrag van hun kind als weerbaar gedrag. Hun kind maakt een abnormale ontwikkeling door, met grote risico's op afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

Bij de leerkracht:

Leerkrachten moeten het pestgedrag kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pestgedrag. Dit kan door praktische (onervarenheid) of persoonlijke problemen (onzeker, vroeger zelf gepest) belemmerd worden.

4. HOE PAKKEN WIJ PESTEN AAN OP DIGITALIS?

Pesten krijgt op veel scholen aandacht in projecten. Kortdurende activiteiten hebben echter geen effect op gedragsverandering. Wij geven lessen volgens de methode van de kanjertraining. Deze methode gebruiken wij in het kader van preventie. Dit hoofdstuk beschrijft praktisch welke preventieve maatregelen de leerkracht nog meer voor handen heeft. Ook is er vastgelegd dat we alle leerlingen probleemoplossend gedrag zullen moeten aanleren zodat zij de 3-staps aanpak kunnen toepassen.

Preventieve maatregelen:

Modelgedrag van de leerkracht

De leerkracht straalt een positieve attitude uit, gericht op het benoemen en verstevigen van positief gedrag bij alle leerlingen. Hij gaat met alle leerlingen persoonlijk contact aan, is nieuwsgierig en toont oprechte interesse, spreekt waardering uit, viert de verschillen in de groep, spreekt in positieve taal en zet humor in. De leerkracht houdt hierbij rekening met verschillen in behoefte aan veiligheid en acceptatie.

Maken van klassenregels

Aan de start van een nieuw schooljaar maakt de leerkracht samen met de leerlingen afspraken over de manier van omgaan met elkaar, waarbij iedereen zich prettig kan voelen in de klas. Duidelijke afspraken helpen om een sfeer van veiligheid, vertrouwen en wederzijds respect in een groep te creëren. De klassenregels worden duidelijk zichtbaar in de klas opgehangen. De leerkracht ziet samen met de leerlingen toe op naleving van deze regels. Regelmatig worden de regels geëvalueerd en eventueel bijgesteld.

Positieve groeps sfeer bevorderen

Om de sfeer in een groep in deze richting te ontwikkelen en zo acceptatie door de groep te bevorderen, heeft de leerkracht een aantal instrumenten in handen, waarvan we er enkele noemen:

- Organiseren van kennismaking- en groepsbindende activiteiten:

De leerkracht organiseert met regelmaat verschillende activiteiten waarbij de leerlingen contact maken met elkaar en nader met elkaar kennismaken. Meer weten van elkaar leidt tot meer begrip en bevordert de onderlinge betrokkenheid. Samen plezier maken stimuleert het

gevoel van verbondenheid. Hiervoor kan hij/zij gebruik maken van energizers.

-Positieve groepsvorming:

Wanneer er een nieuwe leerling op school komt krijgt deze een maatje toegewezen om hem wegwijs te maken op school.

-Samenwerking stimuleren.

De leerkracht bevordert de groepsinteractie en stimuleert de leerlingen samen te werken. Hij bevordert het luisteren naar elkaar, op elkaar reageren, elkaar aanmoedigen en bevestigen. De leerkracht coacht op de achtergrond en observeert en evalueert zowel het groepsproduct als het groepsproces met de leerlingen.

Schoolregels kenbaar maken aan ouders en leerlingen

De 5 gouden regels (Kanjerregels) hangen zichtbaar in iedere klas en ook in de algemene ruimtes.

Deze worden maandelijks besproken in de klas. Op naleving van de regels wordt toegezien door alle betrokkenen in de school. De 5 regels zijn:

-We vertrouwen elkaar;

-We helpen elkaar;

-Niemand speelt de baas;

-Niemand lacht uit;

-Niemand doet zielig.

Kanjertraining

In alle kleutergroepen en de reguliere groepen 3 tot en met 8 worden gedurende het schooljaar lessen gegeven volgens de Kanjertraining. Het is van belang om de kreten uit deze methode te hanteren in pestsituaties. Zo wordt het sociale netwerk rond pestgedrag voor de leerlingen helder.

Powerplay

In de Jenaplangoepen 3 tot en met 8 wordt gebruik gemaakt van Powerplay. Power Play is een theorie die uitgaat van het positieve van de leerlingen; groter gezegd 'het goede van de mens'. Ieder kind wil leren; als een kind niet (meer) wil leren dan is hij gedemotiveerd geraakt. Er heeft zich iets voorgedaan in het leerproces dat de leerling weerhoudt van leren. Zijn drive om de wereld te ontdekken is verminderd - of in het ergste geval - geheel verdwenen.

De praktische uitwerking vertaalt zich in power point: een systeem waarbij leerlingen collectief punten verdienen om spelletjes, genaamd Power Play, vrij te spelen. Deze 'spellen' zijn niet alleen leuk voor de kinderen, er zitten pedagogische doelen achter! Zoals leren beter samen te werken, elkaars idee respecteren en ombuigen, ware groepsvorming, enzovoorts. Leerlingen gaan weer met plezier naar school! Het leerrendement wordt zichtbaar hoger. De klas wordt zelfstandiger en zelfredzamer.

Het Bedrijf

Het Bedrijf is een club van kinderen die op vrijwillige basis activiteiten bedenkt voor medeleerlingen. De activiteiten zelf vinden plaats op de woensdagmiddag (minstens 1 maal per maand). Het organiseren van de activiteiten gebeurt tussen de middag (meestal structureel op dinsdag). Het Bedrijf wordt aangestuurd door de onderwijsassistenten van Digitalis. Leerlingen die risicogedrag vertonen (zowel de pester als de gepeste) kunnen in overleg met de ouders zitting nemen in Het Bedrijf. Op deze manier proberen we om de leerlingen in een andere setting socialer te maken.

Contactpersonen ongewenste omgangsvormen

Mirjam de Jong en Monique Gangelhof zijn getraind bij de GGD tot contactpersoon ongewenste omgangsvormen en volgen elk jaar een herhalingsstraining. Wanneer leerlingen het gevoel hebben dat ze niet bij de eigen leerkracht terecht kunnen, is er altijd de mogelijkheid dat ze zicht tot één van beide contactpersonen wenden.

Actieve maatregelen: 3-Staps Aanpak

Aanpak wanneer de leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten:

Stap 1

proberen zij er eerst zelf en samen uit te komen door "stop, hou er mee op". Op het moment dat één van de leerlingen er niet uit komt kan hij/zij er voor kiezen het probleem te negeren. Helpt dit niet of lukt dit niet, dan wordt het probleem aan de meester of juf voorgelegd of wordt andere hulp ingeroepen. De leerkracht gaat hier gelijk op in of maakt een afspraak met de leerlingen om er in een later stadium op terug te komen (bijv. na schooltijd).

Stap 2

de leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen er sancties.

Stap 3

bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest/ruzie maakt. Het protocol treedt in werking. Ook wordt de toedracht van het voorval, met namen van pester, gepeste en eventuele meelopers in de leerlingenmap genoteerd. Bij de derde melding in de map worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie/pestgedrag. Ook de ouders van het gepeste kind worden geïnformeerd. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. Een kort verslag van dit gesprek met de gemaakte afspraken komt in het leerlingvolgsysteem te staan van het betreffende kind. Ook de ouders ontvangen een afschrift van dit verslag. Deze wordt ondertekend voor gezien.

Voorwaarden maatregelen

Een belangrijke voorwaarde is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we de kinderen dit al bij: "je mag niet klikken, maar ... als je wordt gepest of als je ruzie hebt met een ander en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen". Dit wordt niet gezien als klikken.

Tweede voorwaarde is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om pesten of agressief gedrag aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Derde voorwaarde is samenwerken zonder bemoeienissen. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen!

5. PESTPROTOCOL

In dit 5 fasen plan ligt heel helder vast wie, wanneer, welke acties onderneemt. Vooral van groot belang is verslaglegging, openheid en samenwerking door alle betrokken partijen. Het pestprotocol treedt in werking als een leerling wordt gepest en de 3-staps aanpak geen positief resultaat oplevert voor de gepeste. Afhankelijk van het gedrag van de pester doorloopt hij/zij 1 of alle 5 fasen van het protocol.

5 fasen protocol

Gedrag	Sanctie	Door wie
1 Bij geconstateerd pestgedrag	<ul style="list-style-type: none">- gesprek over omgangsregels;- pedagogisch gesprek: bewustwording van wat hij/zij het gepeste kind aan doet;- ingaan op eventuele sancties.	<ul style="list-style-type: none">- Leerkracht

<p>2 Pesten blijft doorgaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - straffend gesprek; - een schriftelijke opdracht zoals een opstel over de toedracht van zijn/haar rol in het pestprobleem; - lezen boek over pesten of pestgedrag; - afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. Dit doen we volgens een contract "aanpak van gedrag"; - een gesprek met de ouders naar aanleiding van de drie notaties in de leerlingenmap; - een evaluatiegesprek met de ouders naar aanleiding van de gemaakte afspraken uit het vorige gesprek. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerkracht - Intern begeleider en directie worden ingelicht
<p>3 Pesten blijft toch doorgaan</p>	<ul style="list-style-type: none"> - een gesprek met de ouders, als voorgaande acties en eerdere gesprekken met ouders op niets uitgelopen zijn. De medewerking van de ouders wordt <i>nadrukkelijk</i> gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de pest-map en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem van het gesprek wordt een verslag gemaakt; - afspraken over te verwachten gedrag worden schriftelijk vastgelegd en getekend; -bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of maatschappelijk werk. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leerkracht - Intern Begeleider en /of directie coördineert

4 Negatief gedrag blijft gehandhaafd	-bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school; -Eventueel wordt voor een tijdelijke schorsing uit de klas gekozen. De leerling is dan wel op school, maar maakt zijn werk onder toezicht in een andere ruimte; -De leerling heeft geen speel pauze en kan ook niet overblijven.	- Leerkracht - Directie coördineert
5 Geen verbetering merkbaar	- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.	- Directie initieert in overleg met het schoolbestuur

Het volgende hoofdstuk geeft concrete invullingen en handreikingen voor het pedagogisch begeleiden van alle betrokken partijen.

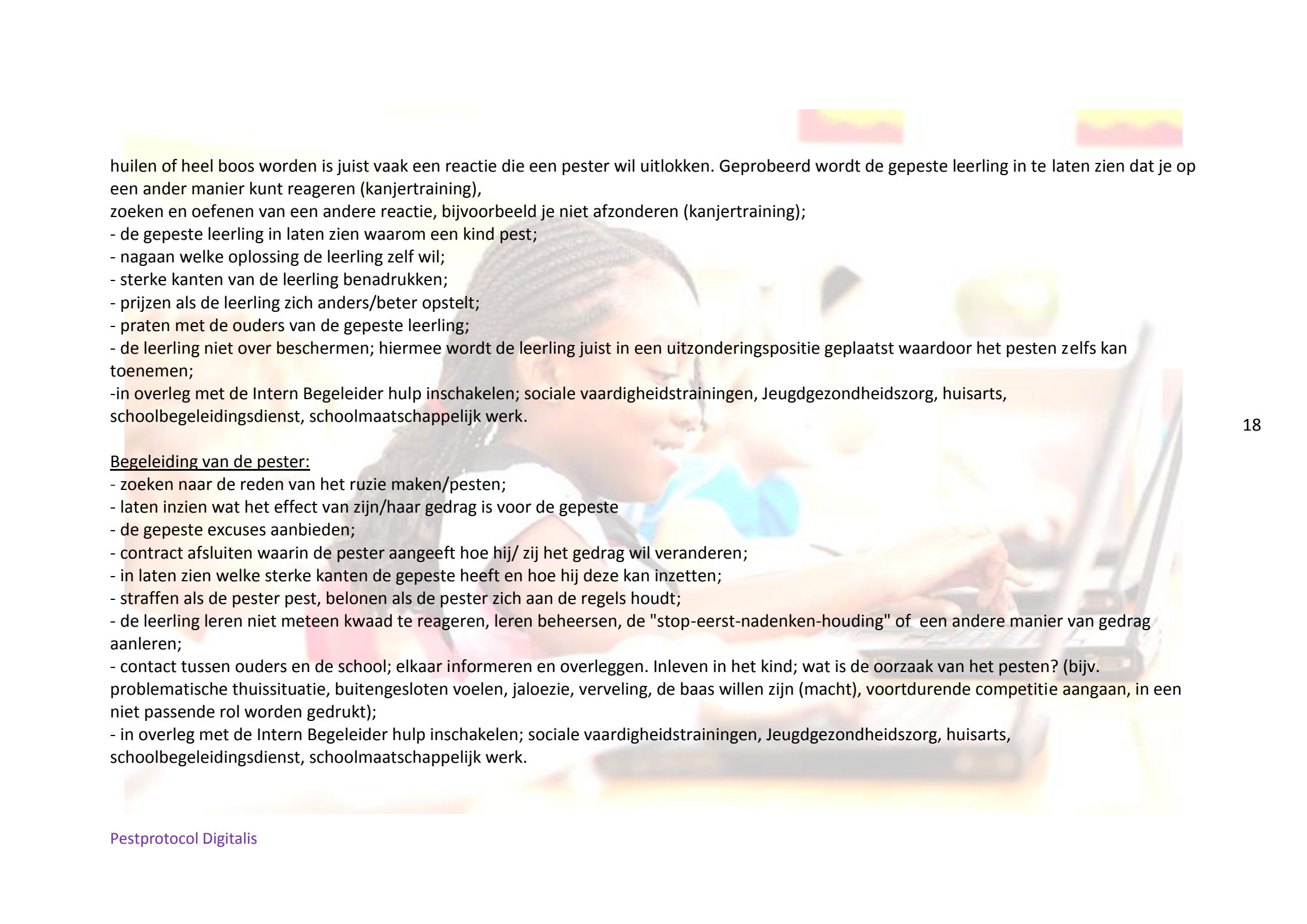
6. OP WEG NAAR EEN VEILIGE SCHOOL

Vijf sporen beleid: begeleiding en hulp voor de vijf betrokken partijen

De leerkracht neemt duidelijk stelling tegen ongewenst gedrag. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt met de pester en zijn ouders en spreekt ook met de zwijgende middengroep en de meelopers. Ook de leerkracht zelf dient steun te krijgen. De begeleiding geven we op Digitalis via een vijf sporen beleid:

Begeleiding van de gepeste leerling:

- medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest;
- nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten

huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. Geprobeerd wordt de gepeste leerling in te laten zien dat je op een ander manier kunt reageren (kanjertraining), zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen (kanjertraining);

- de gepeste leerling in laten zien waarom een kind pest;
- nagaan welke oplossing de leerling zelf wil;
- sterke kanten van de leerling benadrukken;
- prijzen als de leerling zich anders/beter opstelt;
- praten met de ouders van de gepeste leerling;
- de leerling niet over beschermen; hiermee wordt de leerling juist in een uitzonderingspositie geplaatst waardoor het pesten zelfs kan toenemen;

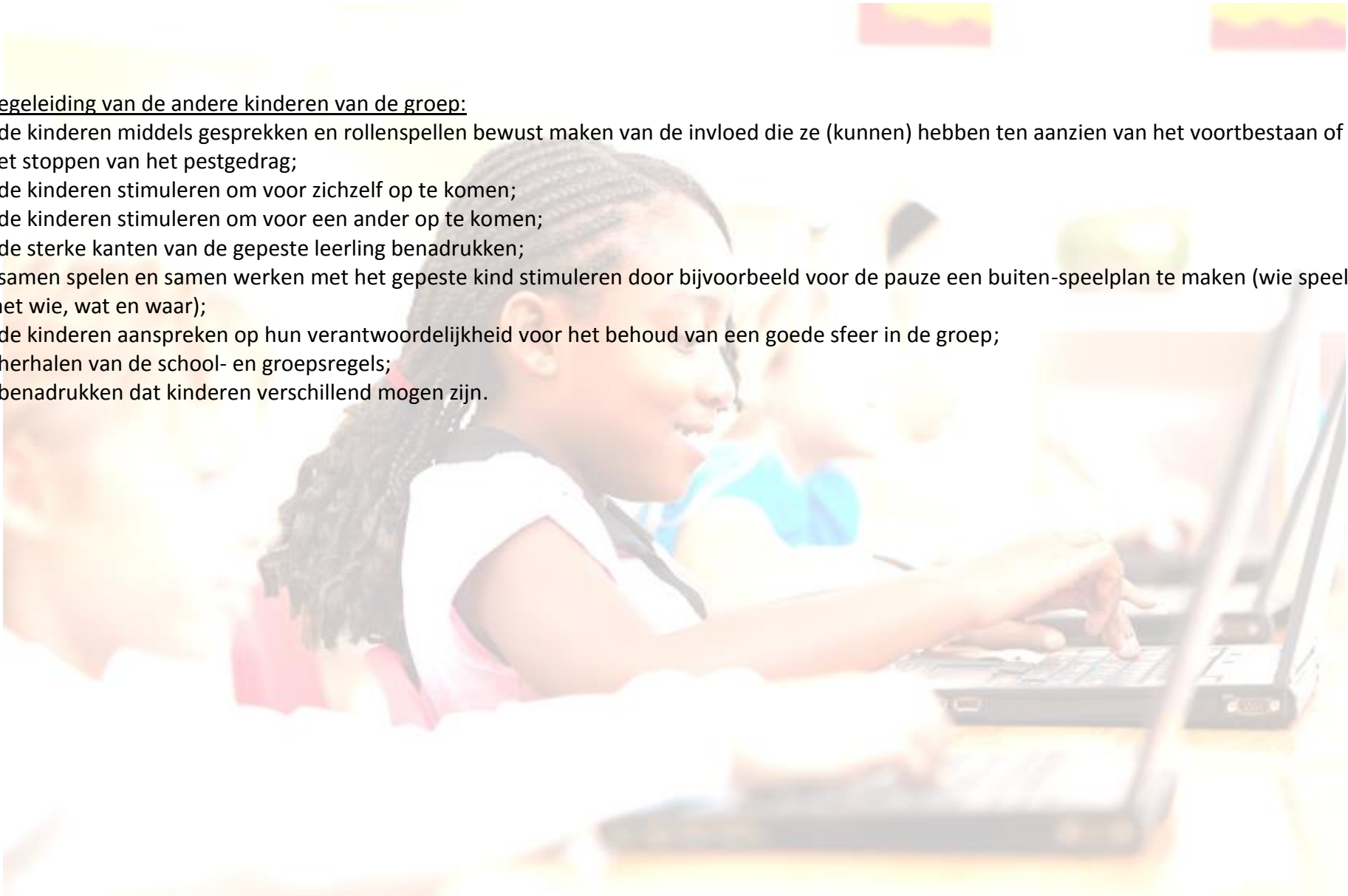
-in overleg met de Intern Begeleider hulp inschakelen; sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolbegeleidingsdienst, schoolmaatschappelijk werk.

Begeleiding van de pester:

- zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten;
- laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste
- de gepeste excuses aanbieden;
- contract afsluiten waarin de pester aangeeft hoe hij/ zij het gedrag wil veranderen;
- in laten zien welke sterke kanten de gepeste heeft en hoe hij deze kan inzetten;
- straffen als de pester pest, belonen als de pester zich aan de regels houdt;
- de leerling leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de "stop-eerst-nadenken-houding" of een andere manier van gedrag aanleren;
- contact tussen ouders en de school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? (bijv. problematische thuissituatie, buitengesloten voelen, jaloezie, verveling, de baas willen zijn (macht), voortdurende competitie aangaan, in een niet passende rol worden gedrukt);
- in overleg met de Intern Begeleider hulp inschakelen; sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, schoolbegeleidingsdienst, schoolmaatschappelijk werk.

Begeleiding van de andere kinderen van de groep:

- de kinderen middels gesprekken en rollenspellen bewust maken van de invloed die ze (kunnen) hebben ten aanzien van het voortbestaan of het stoppen van het pestgedrag;
- de kinderen stimuleren om voor zichzelf op te komen;
- de kinderen stimuleren om voor een ander op te komen;
- de sterke kanten van de gepeste leerling benadrukken;
- samen spelen en samen werken met het gepeste kind stimuleren door bijvoorbeeld voor de pauze een buiten-speelplan te maken (wie speelt met wie, wat en waar);
- de kinderen aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor het behoud van een goede sfeer in de groep;
- herhalen van de school- en groepsregels;
- benadrukken dat kinderen verschillend mogen zijn.

Begeleiding van de ouders:

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt.

Ook voor ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen.

Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen.

Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

Adviezen aan ouders van gepeste kinderen:

- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, kunt u de ouders van de pester opbellen en voorzichtig vragen er met hun kind over te praten. Gebruik daarbij als argument dat elk kind op straat veilig moet kunnen zijn. Niemand zal dat ontkennen;
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken. Ook kunt u bij de contactpersonen ongewenste omgangsvormen van de school terecht;
- Als uw kind al lange tijd is gepest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, ga bij de school kijken, lees boeken en bekijk samen met uw kind videobanden/dvd's over pesten;
- Als u van uw kind er met niemand over mag praten, steun dan uw kind, geef het achtergrondinformatie en maak uw kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken;
- Beloon uw kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen;
- Stimuleer uw kind tot het doen van die dingen waarin het goed is en kan uitblinken.

- Wordt uw kind op de sportclub gepest door leeftijd- of klasgenoten, vraag dan de leiding aan het pesten aandacht te besteden en met de kinderen te bespreken dat ieder kind op de club veilig moet zijn;
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met uw kind. Doe dat niet op een negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is bijvoorbeeld; wat is er vandaag weer voor ergs gebeurd?;
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan komt;
- Laat uw kind opschrijven of tekenen wat het heeft meegemaakt. Dit kan best emotionele reacties bij uw kind oproepen. Op zich is dat niet erg, als het maar hierbij geholpen wordt de emoties te uiten en te verwerken.

Adviezen aan ouders van meelopers en zwijgende middengroep:

- Neem het probleem serieus: het kan ook uw kind overkomen;
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus;
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem;
- Weet wat uw kind op de computer doet;
- Praat met uw kind over school, over de relaties in de klas, over wat leerkrachten doen, hoe zij straffen. Vraag hen ook af en toe of er in de klas wordt gepest;
- Geef af en toe informatie over pesten; wie doen het, wat doen zij en waarom? ;
- Corrigeer uw kind als het voortdurend anderen buitensluit;
- Geef zelf het goede voorbeeld;
- Leer uw kind voor anderen op te komen.

Adviezen aan ouders van kinderen die pesten:

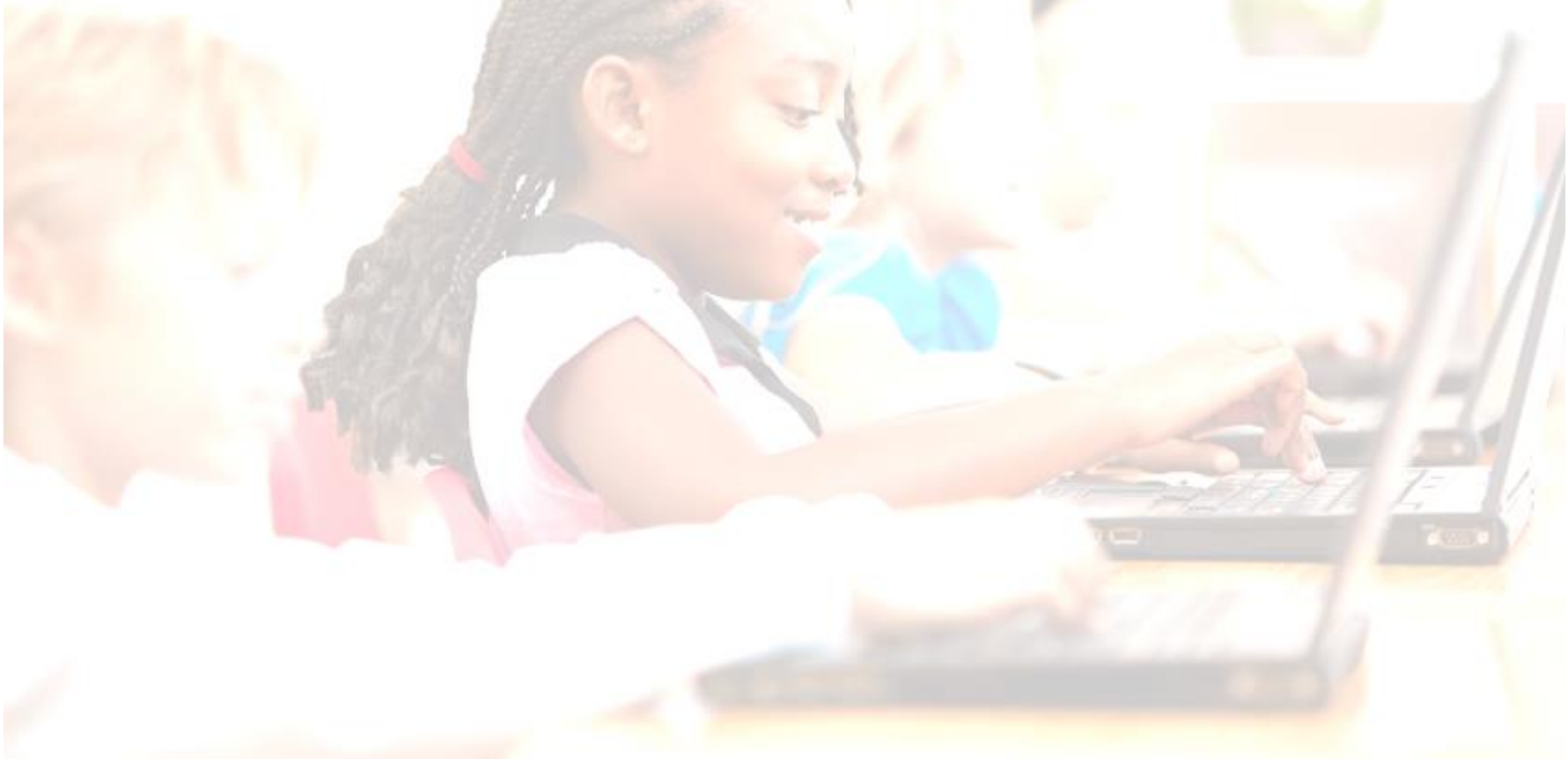
- Neem het probleem serieus;
- Raak niet in paniek. Elk kind loopt kans pester te worden;
- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet. Besteed aandacht aan uw kind;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, zodat het kind genoodzaakt wordt om te gaan met anderen en leert samen te werken;
- Als uw kind al lange tijd pest, vraagt dat om een uitgebreide aanpak. Neem contact op met de leerkracht, ga bij de school kijken, lees boeken

en bekijk samen met uw kind videobanden/dvd's over pesten;

- Laat uw kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining. Onze Intern Begeleider kan u helpen met het maken van een afspraak.

Begeleiding van de leerkracht:

Hulp aan de leerkracht, in de vorm van steun door de directie en het team. Mogelijkheid tot deskundigheidsbevordering en beschikking van achtergrondinformatie over de verschijnsel, signalen, oorzaken, gevolgen en concrete aanpakmogelijkheden m.b.t. pesten.

7. CYBERPESTEN

De laatste jaren hebben we te maken met een nieuw fenomeen, genaamd cyberpesten. Daar dit een geheel nieuwe vorm van pesten betreft, hebben we daarvoor een aantal vuistregels opgesteld. Daarbij is de basisregel: als je iets niet zou doen in het werkelijke leven, doe dat dan ook niet in cyberspace!

Wat kun je doen om digitaal pesten te voorkomen?

- Bedenk dat niet alles waar is, wat je op het internet tegenkomt;
- Gebruik een apart email adres om jezelf te registreren op websites. Kies een e-mailadres dat niet je eigen voor- en achternaam volledig weergeeft;
- Gebruik altijd een bijnaam als je chat;
- Als je je vervelend voelt door iets dat je hebt gezien, vertel dat dan aan iemand die je vertrouwt;
- Blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug);
- Verwijder onbekende mensen uit je MSN/Facebook contactlijst;
- Ga weg uit de chat als er iets vervelends gebeurt;
- Bel of mail niet zomaar met kinderen die je van internet kent en spreek niet met ze af zonder dat je ouders dat weten;
- Verstuur geen flauwe grappen, dreigmail of haat-mail;
- Geef geen persoonlijke informatie aan mensen die je alleen van het chatten kent.
Dus: geen emailadressen, huisadressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, wachtwoorden enz. geven.
Let vooral op bij foto's van jezelf: als je een foto op internet zet, kan deze gemakkelijk gekopieerd en op een andere website geplaatst worden. Zo kan deze jarenlang terug te vinden zijn, ook als jij hem al weggehaald hebt. Foto's kunnen ook bewerkt worden zonder dat jij dat weet of wilt. Houd daar rekening mee;

- Wees voorzichtig met het gebruik van je webcam.
Gebruik geen webcam bij personen die je niet kent of vertrouwt. Jouw beelden kunnen worden opgeslagen en gebruikt worden om ze aan andere personen te laten zien. Ze kunnen ook voor andere doeleinden gebruikt worden dan waarvoor jij ze gemaakt hebt;
- Het is belangrijk dat je ouders regelmatig meekijken zodat zij weten wat je op het internet doet.

Wat kun je tegen digitaal pesten doen?

- Niet altijd persoonlijk opvatten.
Als het pesten komt van mensen die je niet kent, vat scheldpartijen of beledigingen dan niet persoonlijk op. Vaak maken mensen negatieve opmerkingen uit verveling. De anonimiteit van internet maakt dat mensen makkelijk gaan schelden;
- Negeer de pest- / mails / sms / chat
Je kunt het beste niet reageren op haatmailtjes of andere digitale pesterij. Verwijder de e-mail zonder hem te openen. Onderdruk je nieuwsgierigheid! Het negeren is effectief in de beginfase van pesten, dus als de pester nog niet zolang aan het pesten is. Pestkoppen willen vaak aandacht. Als je niet reageert, gaan pesters op zoek naar iemand anders om te pesten. Dat geldt ook voor chatrooms. Als daar vervelende opmerkingen worden gemaakt, stop dan met chatten, verlaat die de chatroom;
- Blokkeer de afzender.
Krijg je pest e-mails, blokkeer dan de afzender.
Als het gaat om sms-jes op de mobiele telefoon, dan heb je op sommige mobiele telefoons de mogelijkheid om bepaalde nummers te blokkeren. Dit werkt alleen als vanaf een andere telefoon met nummer vermelding het bericht wordt verzonden, waarmee de dader zich bloot geeft. Wanneer hij of zij echter de telefoon van iemand anders gebruikt, is weliswaar de telefoon, maar niet de dader te achterhalen. Er is dan weer sprake van anonimiteit. Het nummer kan vervolgens wel worden geblokkeerd. Wanneer andere methoden niet helpen, kan uiteindelijk alleen de sms-functie worden uitgeschakeld. In het ergste geval moet een nieuw (eventueel geheim) nummer worden aangevraagd;

-
- **Praat erover.**
Erover praten met je vrienden, je ouders of een leraar die je vertrouwt is belangrijk. Zeker als het pesten al een tijdje duurt en je je er bedreigd door voelt. Liefst met iemand die veel van computers en internet weet en die niet doorvertelt dat je gepest wordt;
 - **Bewaar de bewijzen.**
Als de pesterijen al in een verder gevorderd stadium zijn en er via de sms, chat of mail bedreigingen worden geuit, bewaar deze dan. Hoe vervelend de mailtjes ook zijn, gooi ze niet weg. Maak een printje van de pestmail of sla de berichten op. Het zijn bewijzen die tegen de pester gebruikt kunnen worden. Aan het IP adres van de e-mail kan soms afgeleid worden van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail, sms-jes e.d. aan kan nemen. Daar heeft men ook de technische mogelijkheden om na te gaan wie het verstuurt. Bel de helpdesk op;
 - **Je kunt naar een van de contactpersonen op school gaan die speciaal zijn aangesteld om je te helpen bij vormen van ongewenst gedrag.**
Zij kunnen je vertellen wat je nog meer kunt doen om het vervelende gedrag te stoppen. Zij kunnen je ook helpen als het vervelende gedrag misschien al gestopt is maar je er nog steeds last van hebt;
 - **Aangifte doen bij de politie.**
In bepaalde gevallen kun je naar de politie om aangifte te doen. Pesten kan zo hardnekkig zijn dat het pesten 'stalken' wordt genoemd. Dit is strafbaar. Voor meer informatie over aangifte doen: www.pestenislaf.nl Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld;
 - **Wees zuinig op je wachtwoorden.**
Zorg dat je je wachtwoorden en inlognamen niet doorgeeft aan anderen of dat ze makkelijk te raden zijn. Zo kunnen anderen niet bij je website of e-mail. Als dit wel gebeurd is, neem dan contact op met de beheerder van de site;

8. ONDERSCHRIJVEN PESTPROTOCOL

Met de ondertekening van dit pestprotocol verklaren de ondergetekenden dat alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig mogen voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen

We willen door regels en afspraken zichtbaar te maken, het mogelijk maken dat kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voor doen, elkaar aan kunnen spreken op deze regels en afspraken

We door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, we alle kinderen in de gelegenheid stellen om met veel plezier naar school te gaan!

Dit protocol wordt onderschreven door:

Leerkrachten (namens hen)

Vertegenwoordigers van de ouders uit de medezeggenschapsraad

Intern Begeleider

De directie

Datum:

Plaats:

Bijlage 1 Meer informatie

Bronnen voor volwassenen

Boeken

Kenter, Brenda Drs. (2000) - Ik ga weer graag naar school.
Meer, B. van der (1988) - Zonde van de klas.
Meer, B. van der (2000)- Kinderen en pesten.
Meer, B. van der (1992)- De zondebok van de klas.
Meer, B. van der (1992) – Machtsmisbruik op school.
Deboutte, G. (2000)- Pesten, wat is het, wat doe je eraan?

Internet

www.pesten.net
www.omgaanmetpesten.nl
www.pestweb.nl
www.opvoedadvies.nl/pesten.htm
www.pestnet.nl
www.orthopedagoiek.com/pesten.htm
www.schoolenveiligheid.nl
www.sjn.nl/pesten
www.stopdigitaalpesten.nl
www.mijnleerlingonline.nl
www.opvoeddesk.nl (ook erg handig voor andere dingen)
www.nigz.nl
www.powerplaynederland.nl

Bronnen voor kinderen

Boeken

Een klap voor de grap- Erik van Os en Elle van Lieshout

Ik neem het niet meer!- Statia Cramer

Tirannen- Aiden Chambers

Ik roep mijn grote broer- K.M. Peyton

Pudding Tarzan- Ole Lund Kirkegaard

Kinderen pesten kinderen- Lucie Buddelmeijer

Het pest actieplan- Guy Didelez

Internet

www.pesten.startkabel.nl

www.pestweb.nl

www.omgaanmetpesten.nl

www.stopdigitaalpesten.nl (met handig en leuk programma om de 'dader' te zoeken)

www.kidstegengeweld.nl (met mogelijkheid om een stripverhaal over pesten te maken)